

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Ψηφιακά Ηλεκτρονικά

Ενότητα 11 : Μετρητές Ριπής
Φώτιος Βαρτζιώτης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Ψηφιακά Ηλεκτρονικά Ενότητα 11: Μετρητές Ριπής

Φώτιος Βαρτζιώτης
Καθηγητής Εφαρμογών
Άρτα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγή στους μετρητές, χρησιμότητα , κατηγορίες.
- Περιγραφή της λειτουργίας των μετρητών ριπής.
- Κατασκευή-Σχεδίαση μετρητών ριπής.

Περιεχόμενα ενότητας

- Μετρητές-Εισαγωγή
- Δυαδικός μετρητής Ριπής
- Παράδειγμα μετρητή Ριπής
- Δυαδικός μετρητής προς τα κάτω
- Μετρητής Ριπής BCD
- Άσκηση 1
- Άσκηση 2

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μετρητές-Εισαγωγή

Μετρητής (counter): ένας καταχωρητής ο οποίος περνάει από μια προκαθορισμένη ακολουθία καταστάσεων μετά την εφαρμογή παλμών εισόδου.

Δυαδικός μετρητής (binary counter): ένας μετρητής που ακολουθεί τη δυαδική αρίθμηση

Δυαδικός μετρητής των n bit αποτελείται από n flip-flop και μπορεί να μετρήσει από 0 έως το $2^n - 1$

Μετρητές-Εισαγωγή

Δύο κατηγορίες μετρητών:

- Μετρητές ριπής (ripple counters)
  - Η μετάβαση της εξόδου ενός flip-flop χρησιμοποιείται ως πηγή για την πυροδότηση άλλων flip-flop.
- Σύγχρονοι μετρητές (synchronous counters)
  - Οι είσοδοι C όλων των flip-flop δέχονται το κοινό ρολόι.

Δυαδικός μετρητής Ριπής

- Ο δυαδικός μετρητής ριπής αποτελείται από συνδεδεμένα flip-flop που συμπληρώνουν την έξοδό τους (αυτοσυμπληρούμενα flip-flop)
- Η έξοδος του κάθε flip-flop συνδέεται με την είσοδο ρολογιού C του flip-flop της επόμενης βαθμίδας.
- Τα συμπληρούμενα flip-flop μπορούν να κατασκευαστούν με JK flip-flop, ή με T flip-flop, ή με D flip-flop εφόσον η έξοδος Q' συνδέεται με την είσοδο D.

Παράδειγμα μετρητή Ριπής

Έστω ένας μετρητής ριπής 4-bit.

Το λογικό διάγραμμα παρουσιάζεται παρακάτω.

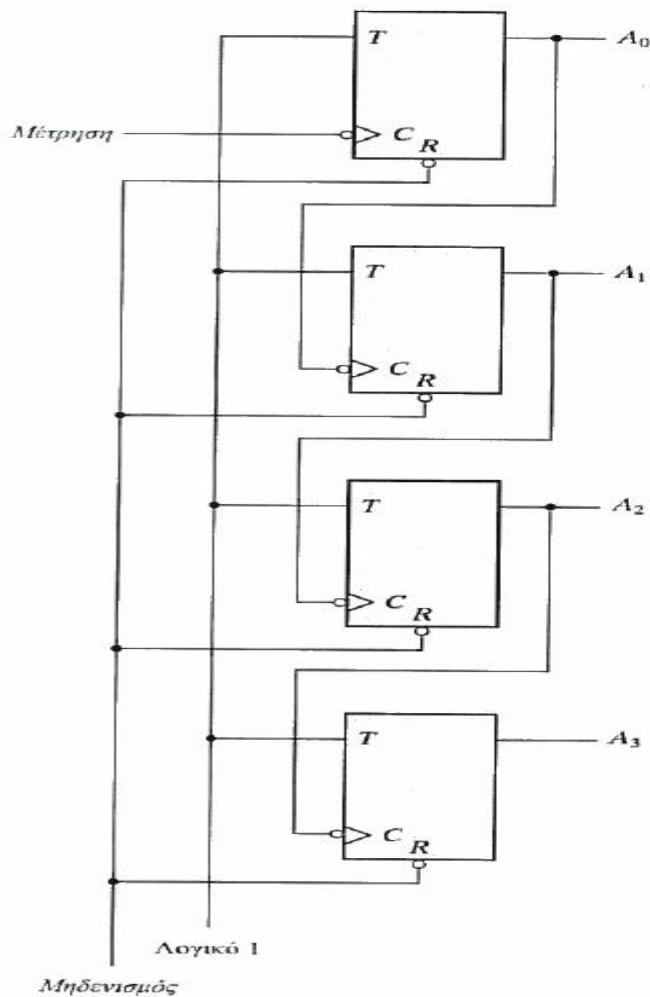
Κατασκευάζεται είτε T flip-flop (α), είτε με D (β)

Το flip-flop που περιέχει το λιγότερο σημαντικό bit δέχεται τους εισερχόμενους παλμούς μέτρησης.

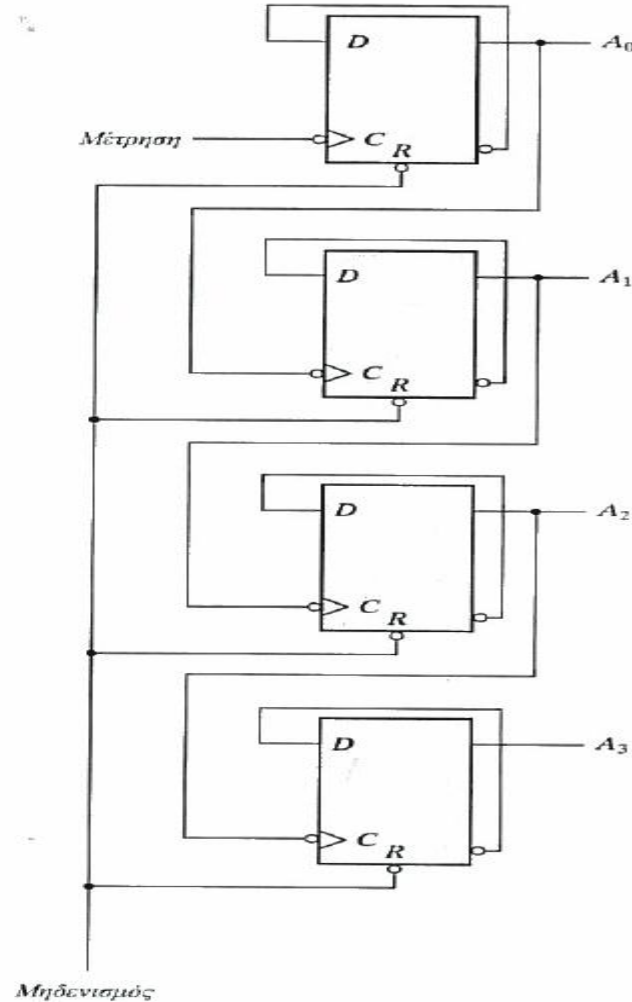
Οι είσοδοι T όλων των flip-flop στο (α) είναι συνδεδεμένες σε μόνιμο λογικό 1.

Παράδειγμα μετρητή Ριπής

α) με T flip-flop

β) Με D flip-flop

Παράδειγμα μετρητή Ριπής

Η μέτρηση ξεκινάει με το δυαδικό 0 και αυξάνεται κατά ένα με κάθε είσοδο παλμού μέτρησης.

Η ακολουθία δυαδικής μέτρησης φαίνεται στον διπλανό πίνακα.

A_3	A_2	A_1	A_0
0	0	0	0
0	0	0	1
0	0	1	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	0	1
0	1	1	0
0	1	1	1
1	0	0	0

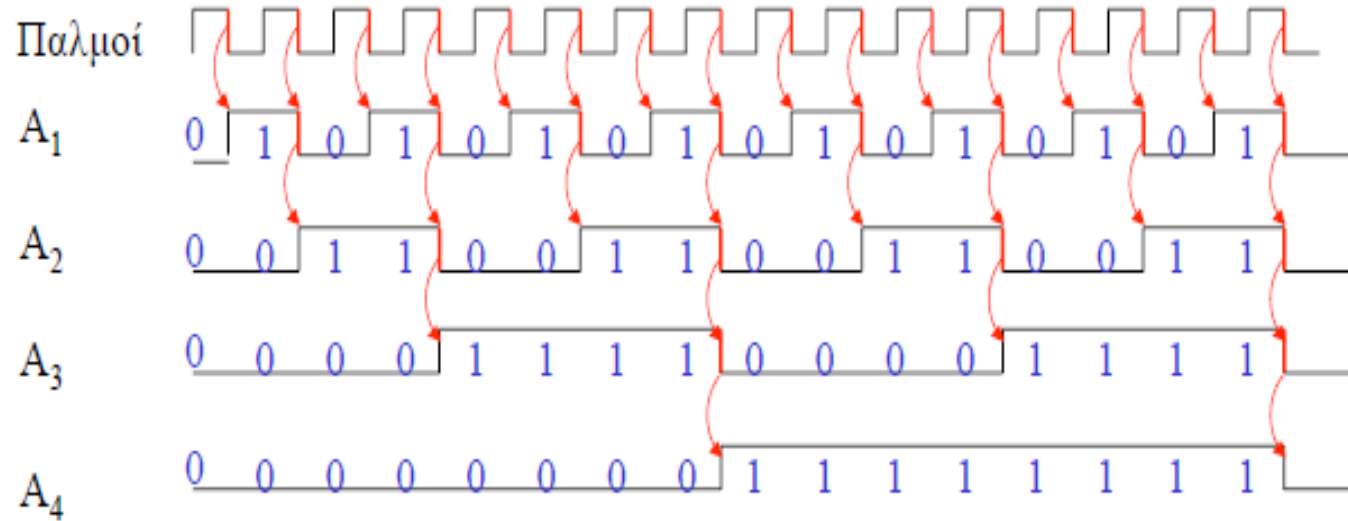

Παράδειγμα μετρητή Ριπής

- Το λιγότερο σημαντικό bit A_0 συμπληρώνεται σε κάθε παλμό μέτρησης.
- Κάθε φορά που το A_0 μεταβαίνει από το 1 στο 0, συμπληρώνεται το A_1 . Κάθε φορά που το A_1 μεταβαίνει από το 1 στο 0, συμπληρώνεται το A_2 .
- Και αυτό γίνεται για όσα bit έχει ο μετρητής.

Παράδειγμα μετρητή Ριπής

Δυαδικός μετρητής προς τα κάτω

- Ένας δυαδικός μετρητής που εκτελεί αντίστροφη μέτρηση λέγεται δυαδικός μετρητής προς τα κάτω (binary countdown counter).
- Το λιγότερο σημαντικό bit συμπληρώνεται με κάθε παλμό μέτρησης.
- Όλα τα flip-flop πυροδοτούνται με τη θετική ακμή του ρολογιού.

Μετρητής Ριπής BCD

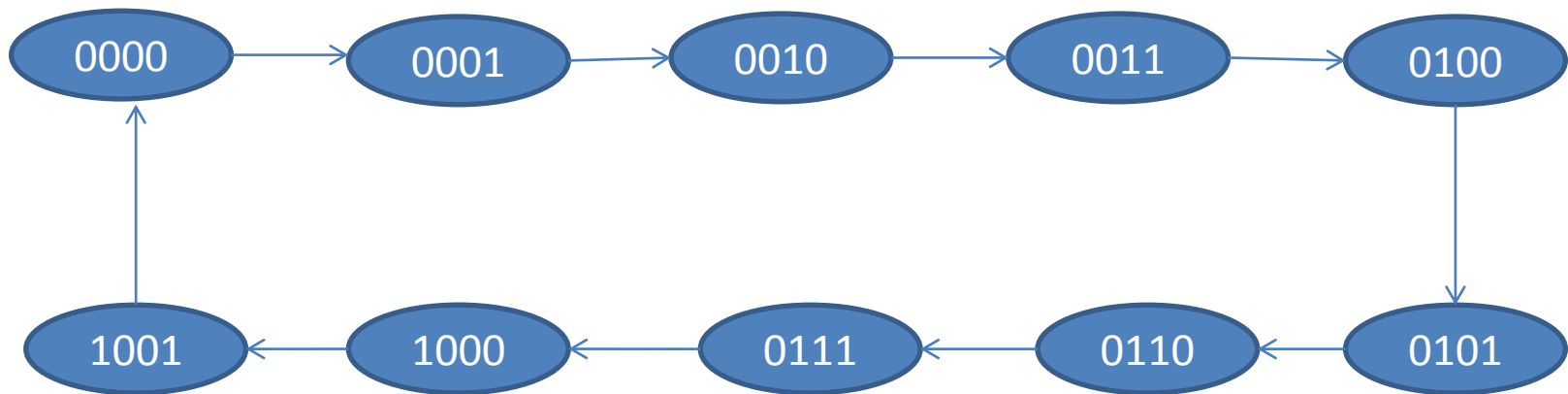
- Ένας δεκαδικός μετρητής παράγει σε δυαδική μορφή την ακολουθία των πρώτων δέκα φυσικών αριθμών.
- Ένας τέτοιος μετρητής πρέπει να έχει τουλάχιστον τέσσερα flip-flop.
- Η ακολουθία των καταστάσεων ενός δεκαδικού μετρητή υπαγορεύεται από το δυαδικό κώδικα που χρησιμοποιείται για την αναπαράσταση του δεκαδικού ψηφίου.

Μετρητής Ριπής BCD

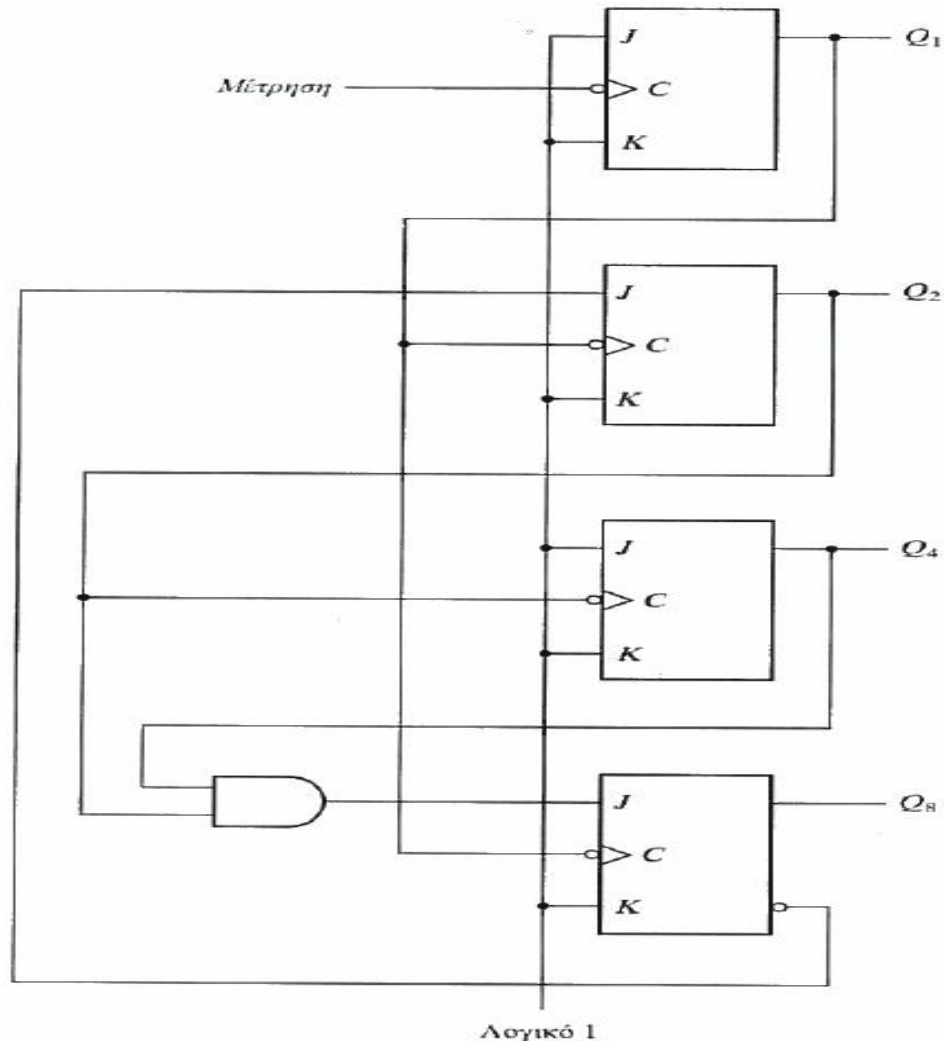
Εάν χρησιμοποιηθεί ο κώδικας BCD, η ακολουθία των καταστάσεων είναι η παρακάτω:

Μετρητής Ριπής BCD

Το λογικό
διάγραμμα
ενός μετρητή
ριπής BCD
σχεδιασμένου
με JK flip-flop.

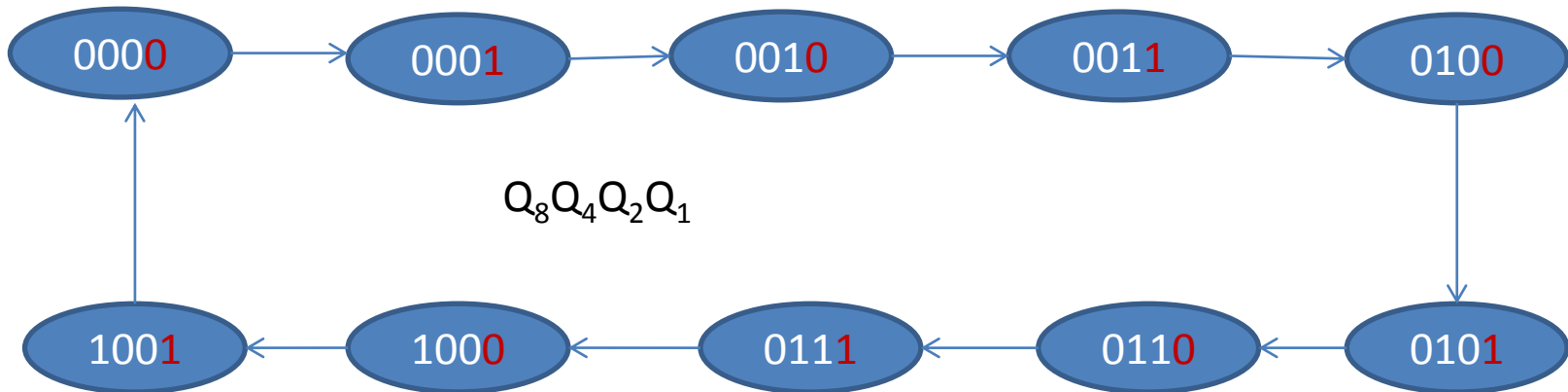

Μετρητής Ριπής BCD

Το Q_1 αντιστρέφεται πάντα με τον παλμό μέτρησης (θωρείται αρνητική ακμή)

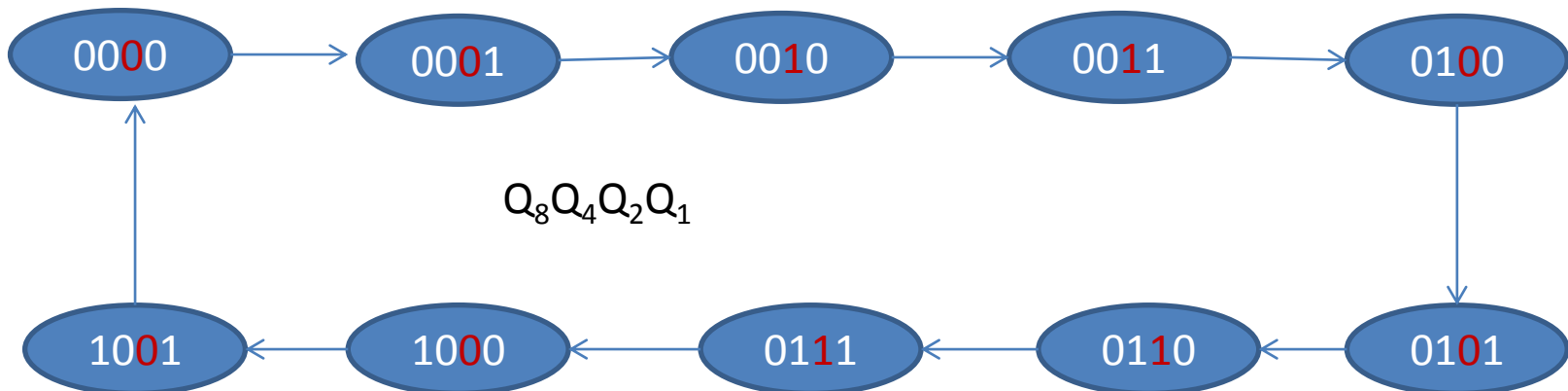
– $J_1=1, K_1=1, CP_1=clk$

Μετρητής Ριπής BCD

- Το Q_2 αντιστρέφεται αν $Q_8=0$ και μηδενίζεται όταν $Q_8=1$ (με τον παλμό Q_1)
  - $J_2=Q_8'$, $K_2=1$, $CP_2=Q_1$

Μετρητής Ριπής BCD

- Το Q_4 αντιστρέφεται πάντα με τον παλμό Q_2
– $J_4=1, K_4=1, CP_4=Q_2$
- Το Q_8 αντιστρέφεται όταν $Q_4Q_2=11$ με τον παλμό του Q_1 (αλλιώς μηδενίζεται)
– $J_8=Q_4Q_2, K_8=1, CP_8=Q_1$

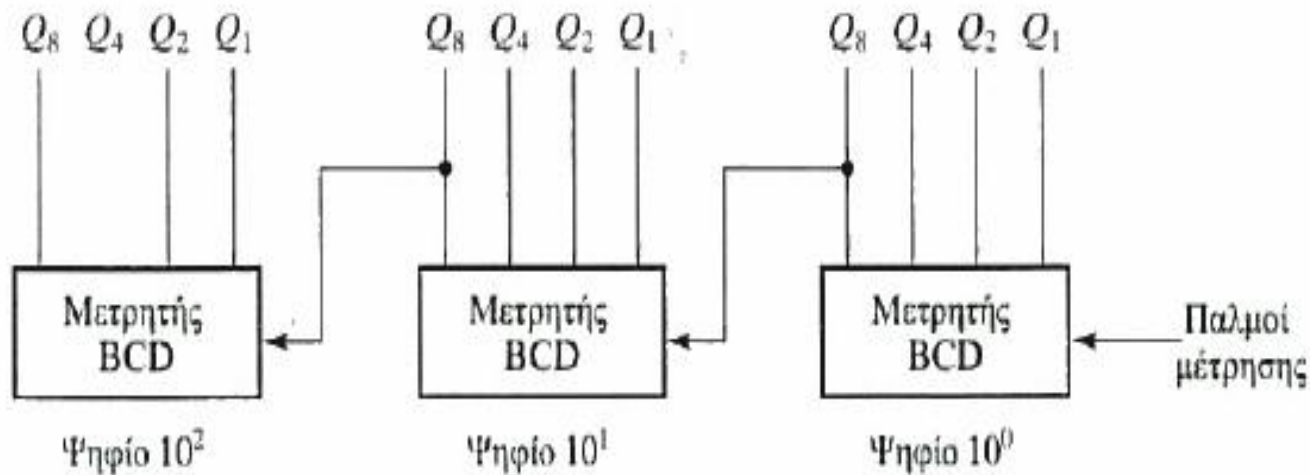
Μετρητής Ριπής BCD

- Ο μετρητής BCD του προηγούμενου παραδείγματος είναι ένας μετρητής δεκαδικών ψηφίων.
- Για να μετρηθούν από το 0-99 χρειάζεται μετρητής δύο δεκαδικών ψηφίων.
- Από 0-999, χρειάζεται μετρητής τριών δεκαδικών ψηφίων.

Μετρητής Ριπής BCD

Σχηματικό διάγραμμα δεκαδικού μετρητή BCD τριών δεκαδικών ψηφίων.

Άσκηση 1

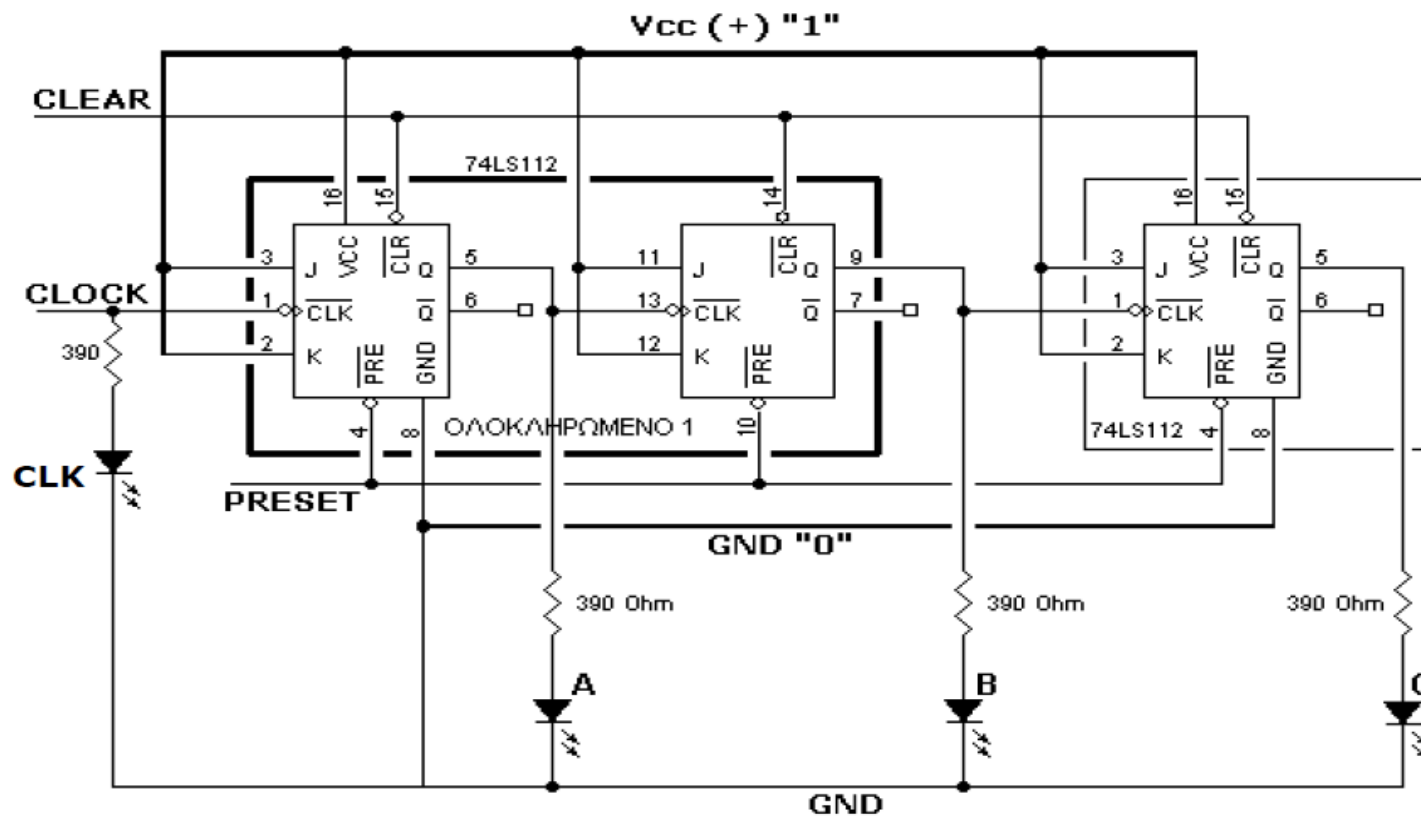
Δείξτε ότι ένας μετρητής ριπής BCD μπορεί να κατασκευαστεί με τη χρήση ενός 4-bit δυαδικού μετρητή ριπής με ασύγχρονο μηδενισμό (clear) και μιας πύλης NAND η οποία ανιχνεύει την εμφάνιση της μέτρησης 1010.

Άσκηση 2

Μετρητής Ριπής Mod-8

Άσκηση 2

i. Συμπληρώστε τον πίνακα

Κατάσταση	Παλμοί ρολογιού	Έξοδοι			Δεκαδική Μέτρηση
		C	B	A	
1	0				
2	1				
3	2				
4	3				
5	4				
6	5				
7	6				
8	7				
"9"	8				
"10"	9				
"11"	10				

Άσκηση 2

- ii. Περιγράψτε τις μετατροπές (αλλαγές, προσθήκες πυλών ή οτιδήποτε άλλο) θα κάνατε στο κύκλωμα του σχήματος ώστε να προκύψει ένας φθίνοντας μετρητής.

Βιβλιογραφία

- Morris M. , Ciletti M. (1984). Ψηφιακή Σχεδίαση Με εισαγωγή στη Verilog HDL. Έκδοση 5^η (2014) Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Ciletti, M.D. 1999. Modeling , Synthesis, and Rapid Prototyping with Verilog HDL. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Roth, C.H. 2009. Fundamentals of Logic Design,6th ed, St. Paul, MN: Brooks/Cole.
- Φώτιος Βαρτζιώτης , Εργαστηριακές ασκήσεις ΤΕΙ Ηπείρου.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. Φώτιος Βαρτζιώτης.
Ψηφιακά Ηλεκτρονικά.

Έκδοση: 1.0 Άρτα, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση:

<http://eclass.teiep.gr/courses/COMP117/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Κολοβού Ξανθή
Άρτα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Μετρητές Ριπής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

